

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

LXXXIII. An, & quo fine sint extruenda Temppla?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

manitus ad Christianorum distinctionem ab aliis: ergo non est religiosum & venerabile. 3. Est superstitionis instrumentum humanitus institutum. 4. Eneruat vim crucis Christi; nam demones fugare Christi est, non signi, cui tribuitur.

DICO AD I. Vt supra. AD II. Est id; sed non solum ad id. AD III. & IV. Falla assumta.

QVÆSTIO LXXXIII.

An, & quo sine sine extruenda Tempia?

LUTHERO-CALVINISTÆ excitanda negant templa. 1. Ad Sacrificandum. 2. Aut ad orandum. 3. Aut ad honorandos Sanctos: 4. Aut, quod addunt Anabaptistæ & Waldenses, ad Conciones & Sacramenta ministranda. 5. Manichæi, nullam ob causam vlla extruenda esse voluerunt.

I. MANICHÆI, s. Agostino l. contra Adimantum c. 10. eos refutante, aiebant Deum Veteris Testamenti iubentem erigi Tabernaculum & Templum, esse malum principium, non verum Deum, contrarium Deo Noui Testam. Vnde Matth. 1. *Cælum, Dei sedes est, terra autem scabellum pedum eius.* Ad. 1. *Deus non in mansuetis templis habitat, aut manibus humanis colitur.* Hæc resoluta vide in *Antichristo part. 1. quæst. 26.*

II. ANABAPTISTÆ & Waldenses negant templa concionibus & Sacramentis esse necessaria: quod Christus prædicavit in campis, montibus, desertis, mari, & diabus, plateis; baptizavit in fluminibus, Cognam peregerit in privata domo. Oppidum quædam affines isti Manichæis?

III. LUTHERO-CALVINISTÆ sic docent: templa. I. Non Sacrificiis necessaria. Quia Apoc. 21. *Templum non vidi in ea, Dominus enim Deus templum illius est;* sc. Ecclesiæ militantis: teste Isa. c. 60. Ideo Salomonem debuit euerri.

AUTOR. At de Triumphante fit ibi mentio, teste Hieron & Cyrillo: & statum Legis cessasse erat signum ipsa questio Salomonæ.

2. Non Orationibus: Quia Matth. 6. *Tu autem cum oraveris intra in cubiculum tuum.* Ioan. 4. *Venit hora, & nunc est, quando neque in monte hoc, neque in Ierusalim adorabitis.* &c. 1. Tim. 2. *Volo viros orare in omni loco levantes puras manus.*

3. Nec Sanctis honorandis templa erigenda: quia idololatria est; teste Aug. l. contra ferm. Anan. c. 20. *Templi constitutio ad latrice cultum pertinet.* &c. Talia Luthero caluinistæ.

AUTOR. Rectè Collocantur: 1. Ædes sacræ Prædicationi & Sacramentis: 2. Templa Sacrificiis: 3. Oratoria orationi publicæ ac privata: 4. Basilicæ, seu Memoriam, seu Martyria Sanctis.

I. PRÆDICATIONI & Sacramentis: contra Eustathium, Waldenses, & Anabaptistas: 1. Teste Christo Ies. in meo *Antichristo p. 1. q. 26.* 2. Quia in Ecclesia primitiva ædes priuata in Ecclesiis vertebantur: vt teste Clemente l. 10. *recognitionum*, Antiochiæ demum Theophili, Petro concionante. Plura Busebius l. 2. *hist. c. 17* &c.

II. SACRIFICIIS Templa ponuntur. I. Quia templa sunt domus altarium, sed aræ semper fuerunt: ergo & templa: Araræ seruiunt Sacrificiis necessaria; ergo & templa. Ita omnis Antiquitas, & Christiana Traditio, Patrumque Consensus.

III. ORATIONIBVS etiam priuatis templa sanctè instituuntur. Ita Scriptura in meo *Antichristo; quæst. 26.* Ita S. Patres in Bellarm. l. 3. *de Sanctis c. 4.* Vnde Oratoria dicebantur; & Ecclesiis, quo euocabantur. RATIO, Deus magis est in templis, quam alibi: Vnde in nobis

nobis esse peculiari modo dicitur, velut in templo, 1. Cor. 3. & 6. & 2. Cor. 6. Et in Templo citius exaudit. 3. Reg. 9. Et orationi, ut rei nobilissimæ, locus quoque nobilissimus debetur templorum: teste Basilio l. 2. de bapt. q. 8.

Illud verò, *Intra in cubiculum tuum & ora*; significat vanam gloriam fugiendam, & lectandam quietem animi collectioris. Neque vnus solum erit locus in monte ad orandum; sed vbiunque elegerit loca Deus. Vnde *Volo vos orare in omni loco*, publico & destinato; aut etiam priuato: Non tamen ut hypocrite illi, qui Matth. 6. *Amant in Synagogis, & in angulis platearum stantes orare.*

IV. SANCTIS Basilicæ rectè consecrantur. Sic Concilia peruetusta; quibus Eustathius damnatus est; ut in Gangrensi. Et Carthaginense V. vetat poni Basilicas, nisi vbi vel est corpus martyris, aut is habitauit, passusue fuit. Ita & S. Patres Græci ac Latini. Quid quod Salomonum fuit erectum non solum ad Sacrificia & orationes; sed etiam ad Arcam recipiendam? 1. Parabo. 17. & 28. Sed maior debetur honos sacris Reliquiis. &c. Plurain *Genealog. p. 1. q. 26.*

QVÆSTIO LXXXIV.

An Ecclesiarum consecratio iusta sit ac Sancta?

LVTHERO-CALVINISTÆ communiterritiā reprehendunt, in primis Magteburg. Cent. 4. c. 6. 1. Templorum festiua dedicatio est *vanitas* Iudaismi reducti. 2. Ceremonie quædam in consecratione ab superstitione magica excusari non queunt: Vt ad XII. cruceos accendi XII. scribi per Pedam al. habetum græcum & latinum,

in formam crucis decussata. &c. 3. Temppla dedicata haberi cæteris locis sanctiora. Sic & CALVINVS *Inst. l. 3. c. 20. §. 30.*

AUTOR. Orthodoxi è diametro contraria solidè docemus.

I. DEDICATIO Templorum Sancta & iusta est. 1. Ita S. Literæ, in meo *Antichristo p. 1. q. 27.* 2. Ita Praxis, & Traditio, testibus S. Patribus apud Bell. l. 3. de Sanctis. c. 5. Greg. Naz. orat. in nouam Domū Dom. *De Enceniis honorandis lex vetus est, eaque præclare constituta.* Innumeræ extant Patrum homilia encenastica. 3. Miraculis quoque Deus Encenia illustrauit. Vt prosper *part. 3. c. 38.* de promissis Dei testatur quod vidit. Sic & S. Greg. Magnus *libr. 3. Dial. cap. 30. &c.*

II. CEREMONIÆ Dedicacionis sunt castæ & sanctæ omnes ac singulæ. 1. Sic naturæ instinctu, *Gen. 26.* Iacob vixit lapidem, locūque nuncupauit Bethel, id est, Domum Dei. Similiter idē *Genes. 15.* Et Moyses, *Exod. 40. Num. 7.* aram & vasa omnia consecrauit ex Lege Dei. Et S. Dionysius *l. hierarch. c. 6. p. 1.* docet inungendas aras esse. 2. Sic & Concilia; & S. Patres. Ceremoniarum verò rationem strictim reddit Bellarm. vbi suprà.

III. SANCTVM efficitur Templum consecratione. 1. Quia dedicatio id esse Dei facit proprium: Vnde sicut, *Leu. vii. Animal si quis vouerit immolari, Sanctum erit:* sic & Templum. Aug. l. 4. contra Cresc. c. 40. *Deo parietes consecratos, Ecclesiam venerandam, quasi quadam obsessione credidit retinendam.*

2. Quia precibus sanctificatur. &c. 1. Tim. 4. Imò Deus testatur 3. Reg. 9.

R 3 EXAM.